

Oscar Wilde (1854 – 1900): Obraz Doriana Graye (1891)

1. Literární druh a žánr, literárněhistorický kontext, umělecký směr / tvůrčí skupina, údaje o autorovi ve vztahu k dílu;
2. Doba a místo (děje);
3. Zvláštnosti kompozice;
4. Hlavní postavy a jejich charakteristika;
5. Námět, témata, hlavní motivy;
6. Jazykové zvláštnosti;
7. Kulturní souvislosti.

(1) Když lord Henry vstoupil do pokoje, zastal strýce, jak sedí v hrubě tkané lovecké kazajce, kouří tlustý krátký doutník a bručí nad Timesy. „Co to, Harry?“ řekl starý pán. „Co že sis vyšel tak časně? Já myslel, že vy dandyové jakživi nevstanete před druhou a vidět že vás je až po páté.“

„Čirá příbuzenská náklonnost, ujišťuji tě, strýčku. Něco od tebe potřebuji.“

„To jistě peníze,“ řekl lord Fermor a ušklíbl se. „Tak se posad' a všechno mi vypověz. Dneska si mladí lidé představují, že peníze jsou všechno.“

„Ano,“ zamručel lord Henry, urovnáváje si květinu na klopě, „a když jsou starší, tak to už vědí. Ale já nechci peníze. Ty chtějí jen lidi, kteří platí účty, strýčku, a já účty nikdy neplatím. (...)“

(2) „Pozdě jako vždycky, Harry!“ zvolala teta, potřásajíc hlavou.

Vymyslí si obratnou omluvu, a když usedl na volné místo vedle tety, rozhlédl se, aby zjistil, kdo je přítomen. Na konci stolu se mu plaše uklonil Dorian, "jemuž se do tváří vkradl radostný ruměnc. Naproti seděla vévodkyně z Harley, dáma obdivuhodně dobrosrdečná a vyrovnaná, velmi oblíbená u všech, kdo ji znali, a vyznačující se těmi rozložitými architektonickými proporcemi, které u žen, jež nejsou vévodkyněmi, popisují soudobí dějepisci jako tělnatost. Vedle ni vpravo seděl sir Thomas Burdon, radikální poslanec, který ve veřejném životě chodil slepě za svým politickým vůdcem a v životě soukromém chodil za nejlepšími kuchaři; ve shodě s moudrým a obecně známým pravidlem večeřival totiž s toryi a smýšlel s liberály. Místo po její levici obsadil pan Erskine z Treadley, povážlivě roztomilý a kultivovaný starý pán, který si však osvojil ošklivý zlovyk, že pořád mlčel, neboť prý, jak jednou vysvětlil lady Agátě, všechno, co měl na srdci, řekl už před svým třicátým rokem. Nejbližší sousedkou lorda Henryho byla paní Vandeleurová, jedna z nejstarších tetiných přítelkyň, učiněná světice mezi ženami, ale tak příšerně neupravená, že připomínala špatně svázaný kostelní zpěvník. Na štěstí pro lorda Henryho měla vedle sebe z druhé strany lorda Faudela, vysoce inteligentní nezajímavost středního věku, suchopárnou jako ministerské prohlášení v poslanecké sněmovně; s tím rozmlouvala s nesmírnou vážností, o jaké jednou lord Henry poznamenal, že je to jediný neodpuštělný hřích, do něhož upadají všichni doopravdy hodní lidé a z něhož se nikdo z nich nikdy docela nevymaní.

(3)

Rozhlédl se a uzřel nůž, kterým probodl Basila Hallwarda. Mnohokrát už ho čistil, až na něm nezbyla ani poskvrnka. Třpytil se a leskl. Tak jako zahubil malíře, zahubí teď malířovo dílo a vše, co to dílo znamená. Zahubí minulost, a až bude minulost mrtvá, on bude volný. Zahubí ten obludný život duše, a bez jeho ohavných výstřah on bude žít v klidu. Uchopil nůž a probodl jím obraz.

Bylo slyšet výkřik a zadunění. Ve výkřiku zazněl takový děs ze smrti, že sluhové se s leknutím probudili a vyklouzli ze svých pokojů. Dva páni, kráčejíci dole po náměstí, se zastavili a zvedli oči k tomu velkému domu. Pak šli dál, dokud nepotkali policistu, a vrátili se s ním. Policista několikrát zazvonil, ale nikdo nepřišel otevřít. Až na světlo v jednom z nejhořejších oken bylo v celém domě tma. Po chvíli strážník odešel, postavil se do sousedního portálu a vyčkával.

„Čí je to dům, konstáble?“ ptal se starší z pánů.

„Pana Doriana Graye, pane,“ odvětil policista.

Páni se na sebe podívali, ušklíbli se a vykročili. Jeden z nich byl strýc sira Henryho Ashtona.

Uvnitř v domě, v křídle pro personál, hovořili spolu tichým šepotem polooblečení sluhové. Stará paní Leafová plakala a lomila rukama. Francis byl smrtelně bledý.

Asi po čtvrt hodině si přibrali kočího a jednoho lokaje a kradli se nahoru. Zaklepali, ale neozvala se žádná odpověď. Zavolali. Všude bylo ticho. Nakonec, po marných pokusech vypáčit dveře, vylezli na střechu a spustili se na balkon. Dveře lehce povolily; zástrčky na nich byly už staré.

Když vstoupili do místnosti, spatřili na stěně skvostný portrét svého pána, jak ho naposled viděli, se vší tou podivuhodnou nádherou jeho mladosti a krásy. Na podlaze ležel mrtvý ve večerním úboru a s nožem v srdci. Byl povadlý, vrásčitý a měl odporný obličej. Teprve když si prohlédli jeho prsteny, poznali, kdo to je.